

feminističkog tumačenja, zatim dekonstrukcije, kao i postkolonijalnih i psihoanalitičkih čitanja.

Kao i inače na nikšićkim konferencijama anglista, izuzetno važno mesto pripalo je i ličnim kontaktima i neformalnim razgovorima između stručnjaka raznih profila, a obilazak istorijskih i kulturnih mesta tokom ekskurzije, uz izuzetno kvalitetan i luksuzno udoban smeštaj, kao i uz izuzetnu srdačnost domaćica, dr Marije Krivokapić i dr Aleksandre Nikčević-Batričević, svakako je doprineo da učesnice i učesnici konferencije ponesu iz Crne Gore najlepše utiske. Svakako, potrebno je istaći da je ukupan naučni domet konferencije u Nikšiću na izuzetno visokom nivou, a potpuniji uvid auditorijum će imati nakon štampanja dve publikacije koje će proizići sa ove konferencije.

Valja očekivati da će održavanje ove međunarodne konferencije u Nikšiću dati podsticaj ne samo na Univerzitetu u Crnoj Gori, već i šire, u celom regionu (u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Sloveniji, itd.), uključujući tu i porast učesnika iz šireg regiona (Bugarska, Rumunija, Mađarska, Grčka). Nepotrebno je posebno isticati da anglističke konferencije, koje se organizuju već deset godina u Nikšiću, imaju nesumnjivo i mnogo širi značaj. Zato sa velikim nestrpljenjem očekujemo narednu anglističku konferenciju u Nikšiću 2014. godine.

Miloš D. Đurić

XI MEĐUNARODNI SKUP SUDSKIH PREVOĐILAČA

Комитет за судске преводиоце Међународне федерације преводилаца (ФИТ)¹ организује сваке друге године свој тзв. међународни форум. Након што је 2012. у Паризу организован 10. међународни скуп судских преводилаца, следећи (11. међународни форум судских преводилаца из целог света) требало је да се одржи крајем 2013. у Хамбургу, неколико месеци пре 20. светског конгреса ФИТ-а у Берлину. Међутим, сплет разних околности утицао је на одлуку да се место одржавања премести из Хамбурга у Београд. Уз подршку Комитета за судске преводиоце ФИТ-а, Савета ФИТ-а и ФИТ-а Европе, Удружење научних и стручних преводилаца Србије (УНСПС) је, као пуноправном члану ФИТ-а (двадесеттри године након одржавања 12. Светског конгреса ФИТ-а у Београду), поново добило прилику да угости водећа имена из области превођења. Пред само одржавање овог скупа у Београду, ЕУЛИТА (Европско удружење преводиоца и тумача из области права)² је потврдила пријем нашег удружења у своје чланство и пружила свесрдну помоћ у одржавању овог значајног скупа. Његов значај је утолико већи, јер је одржавање овог скупа коинцидирало са одлуком ЕУ о отпочињању приступних преговора са Србијом. То је био разлог више,

1 Fédération Internationale des Traducteurs/International Federation of Translators

2 European Legal Interpreters and Translators Association

који захтева извештај допринос бољем сагледавању превођења уопште, а судског тумачења и превођења посебно, и буди наду да ће се на тај начин пружити додатан подстицај уређивању друштвене инфраструктуре у вези са овим питањем, како би се наша земља што успешније укључила у међународне интегративне токове. Тако је Удружење научних и стручних преводилаца Србије могло овом приликом да рачуна на подршку Министарства правде и државне управе Републике Србије.

Једанаести међународни стручни скуп за судске тумаче у организацији ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце одржан је од 19. до 21. септембра 2013. године у београдском хотелу „Парк“ под мотом *ТУМАЧИ И ПРЕВОДИОЦИ - РАДОСТ И ТУГА?* Пре почетка радног дела скупа уприличен је у просторијама Удружења коктел добродошлице и том приликом су референтима скупа и високим представницима европских и светских удружења преводилаца уручене плакете Удружења за њихов допринос преводилаштву. Нажалост, међу укупно 18 пријављених излагача из Европе и света није било учесника из Јужне Америке који на промену места одржавања скупа нису могли да довољно брзо реагују.

Овај стручни скуп је у име домаћина (УНСПС) отворила његова председница Мила Јовић и проследила реч двома копредседавајућим ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце, Монике Рузе-Лелијевр (Monique Rouzet Lelièvre) и Кристини Шпрингер (Christine Springer), које су учесницима пренеле срдачне поздраве нове председнице ФИТ-а Марион Берс (Marion Boers). Учеснике скупа су, затим, поздравили и представници државних и правосудних институција: државни секретар у Министарству правде и државне управе, др Данило Николић; председник Вишег прекршајног суда Зоран Пашалић, помоћник министра правде и државне управе Љиљана Благојевић, као и директор Одељења за управљање квалитетом у Генералном директорату за превођење у Европској комисији Ингемар Страндвик (Ingemar Strandvik). Свечано отварање закључено је обраћањем генералног секретара Удружења Драгића Вукићевића, који је том приликом подсетио на значај и улогу јавне подршке у обављању задатака од општег друштвеног значаја и позивао на удруживање снага ради решавања заједничких проблема.

У току два радна дана и укупно шест сесија, референти су својим презентацијама приказали модалитете функционисања система превођења у ЕУ и својим земљама, као и проблеме који се у том домену појављују. Представљајући систем превођења правних аката ЕУ, Ингемар Страндвик је скренуо пажњу на потребу да се вишејезичност у преводима правних аката посматра као вид вишејезичног писања закона, јер се прилагођавањем терминологије на различитим језицима покривају значења која се добрим делом разликују. У вези са новим регулативама у области превођења правних аката, председница ЕУЛИТЕ Лиза Качинка (Liese Katschinka) је указала на повезаност стручних квалификација судских преводилаца и тумача и њиховог статуса као предмета нове директиве ЕУ 2010/64. Њу би требало да државе чланице ЕУ усвоје и преведу у законске акте до 27. октобра 2013, а сама Комисија

ће до 27. октобра 2014. проследити Европском парламенту и Савету Европе извештај о томе, које су државе чланице предузеле одговарајуће кораке у циљу законског усклађивања са овом директивом.

У вези са тим, учесници Удружења полицијских и судских преводилаца из Велике Британије и њихов председник Џефри Бакингхем (Geoffrey Buckingham) представили су најновије примере неразумевања улоге судских преводилаца и учеснике овог скупа упознали са актуелним кретањима, везаним за оквирни споразум и уговор о издавању преводилаца и тумача из правосудног система. Улогу судског преводиоца и његов значај за функционисање јавних служби у мултикултурном окружењу, одн. у процесу зближавања култура илустровало је врло упечатљиво излагање Фотини Апостољу (Fotini Apostolou), професорке на Аристотеловом универзитету у Солуну, која је указала на извесну промену профила занимања преводиоца и поставила питање да ли се ради само о разлици у формулацији или је по среди политички избор. Наиме, реч је о томе да се преводилац прихвати, не само као тумач него и као интеркултурни посредник, мада судско превођење није најпогодније подручје за то. Колико је у том погледу урађено у Грчкој и каква је перцепција судских преводилаца у разним сегментима грчког друштва, показао је Стефанос Влахопулос (Stefanos Vlachopoulos), професор на Институту за технолошко образовање у Епиру. Његово излагање (“Профил судских преводилаца у Грчкој”) резултат је истраживања које су суфинансирани Европска унија и Национални фонд Грчке.

Од посебног интересовања за домаћу публику била су свакако она излагања, која су стизала из Међународног трибунала УН за бившу Југославију. Реферат Бориславе Шашић, нашег преводиоца и ревизора у овом трибуналу, о теми “Превосење као део правног поступка” надовезао се, заправо, на уводна излагања која су показала да креирање превода у правне сврхе заиста представља писање правног текста. Љубомир Вукосављевић, такође преводилац и ревизиор УН у Трибуналу, указао је на сву сложеност језичких слојева у једном језику и потребу да се на њу обрати пажња приликом превођења у конкретним областима (медицина, стоматологија, антропологија и форензика). Тако преводи са језика проистеклих из српскохрватског (БХС) на енглески указују на различите језичке слојеве које, због извесног раслојавања, није лако уочити, због чега се преводе погрешно. Надовезујући се на тему скупа под насловом “Нада и очај: ситуација стручног преводиоца тумача у Француској”, копредседавајућа у ФИТ-овом Комитету за судске преводиоце Моник Рузе-Лелијевр подсетила је још једном на строге критеријуме које је потребно испунити у овој области.

Иако радно искуство не треба потцењивати, ипак дугогодишњи рад у било којој области није, сам по себи, гаранција квалитета у обављању радних задатака, па свест о потреби континуираног усавршавања треба да буде присутна и код самих преводилаца. Илона Шпрцова (Ilona Šprcová), члан Удружења преводилаца Чешке и више националних асоцијација које се баве регулисањем услова рада преводилаца у Чешкој, говорила је о теми „Основна пракса преводиоца у области права и судског тумача и њихово даље

усавршавање“ и скренула пажњу на улогу националних удружења и њихов задатак на заштити професије. Бранећи своју сталешку делатност, удружења обезбеђују на тај начин и квалитет рада, па и квалитетан производ, тј. ваљан превод. „Изазови у образовању и постављању судских тумача“ била је тема Ирене Гиздавчић-Плол (Irena Gizdavčić-Plohl), председнице Друштва судских тумача и преводитеља из Загреба. Она је, у ствари, говорила о потешкоћама у остваривања високих стандарда превођења на путу ове земље у Европску унију. Подпредседница ЕУЛИТЕ и Пољског удружења преводилаца (ТЕПИС) Зофиа Рибињска (Zofia Rybińska) имала је за тему »Континуирано стручно усавршавање судских тумача и преводилаца у Пољској«. У свом реферату она је истакла неминовност перманентног унапређивања преводилачких знања из области судског превођења и нагласила потребу праћења правних тековина ЕУ, које се, такође, константно усавршавају. С обзиром на комплексну материју, примењивање стеченог знања из судског превођења и решавање новопостављених проблема није нимало једноставно. Барбара Босек, учесница из Пољског струковног удружења ТЕПИС имала је за тему »Радости старих и муке младих преводилаца« и бавила се питањем ефикасне помоћи повезивањем генерација, чиме је спојила питање континуираног напретка и његових последица.

На овом међународном скупу судских преводилаца представљена су и нека законска решења и регулативе о судском превођењу у ЕУ, али је било речи и о новим тенденцијама у националним законодавним системима појединих земаља. Паралелним приказивањем и представљањем различитих системских решења која одређују положај преводиоца на Једанаестом међународном форуму ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце. домаћа стручна јавност добила је јединствену прилику за добијање нових импулса пред неминовним променама која се у наредном периоду очекују у области преводилаштва уопште. Тако се из излагања Монике Рузе-Лелијевр могло чути да су судски преводиоци у Фанцуској саставни део правосудног система и да играју улогу тзв. терминолога који, у правне сврхе, преводи искључиво на матерњи језик.

Али, овај догађај од међународног формата није био само прилика за стицање извесне користи, одн. неопходних искустава за нашу земљу, него је, истовремено, пружио могућност да се препозна улога домаће преводилачке организације и њене улоге у ближој будућности. Тако Барбара Рован разматра тренутну ситуацију у области судског превођења у Словенији, подсећа на историју словеначког удружења од оснивања до данас и усмерава пажњу на садржај Директиве ЕУ 2012/64 о праву на тумачење и превођење у кривичном поступку. Шта је све потребно и који се кораци предузимају на путу ка институционализованом устројству друштва и његовом прилагођавању нормама ЕУ, показао је реферат Бранкице Бојовић са Универзитета Црне Горе у Подгорици. У свом реферату („Енглески као језик права међу јавним бележницима у Црној Гори“) она анализира рад по статуту и етичком кодексу Нотарске коморе Црне Горе у вези са употребом енглеског језика у правним документима за потребе бележника. У том погледу од посебног значаја су тенденције глобализације као и утицај законодавства,

нарочито Европске уније, на мање језике. Супротно томе, велике популације као што је кинеска, дефинишу властите потребе, како на основу историјског искуства, тако и по данас важећим правилима.

Ге Јајун (Ge Yajun), професор на Универзитету у Тјенцину и у Нањкају (Кина), својим предавањем о судском тумачењу у Кини упознао је слушаоце са улогом превода и преводилаца у древној Кини у периоду од преко 3.000 година (од династије Џоу до данас), када се превођење дефинише по тржишним начелима. Притом, континуитет у одржавању квалитета професије, без обзира на промењене услове рада или потребе, представља један од пресудних момената у очувању било ког дела друштва. Указавши на потребу увођења система квалитета превода, Кристине Шпрингер, копредседница ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце и председница Удружења судских тумача Аустрије се својом презентацијом („Сертификација судских преводилаца и тумача у Аустрији: прошлост – садашњост – будућност“) надовезала на европску историју превођења, подсећајући том приликом на традицију стварања институција које обезбеђују функционисање друштвене комуникације. Од првог помена званичног преводиоца у Хабзбуршкој монархији у својству „царског и краљевског младића за оријенталне говоре“³ у дипломатском посланству у Цариграду, преко различитих регулаторних правила у националним правним системима данашњице, до потребе заједничког решавања, у начелу, истих проблема, једино решење јесте стварање институционалног оквира.

Најзад, два излагања бавила су се питањима међусобног приближавања правних система и доприноса преводилаца у том послу. На примеру превођења првих 13 државних закона САД на корејски језик, Жижун Бек (Jihyun Baek) са Националног универзитета Кангваншке школе права из Јужне Кореје говорила је о нацрту за усвајање америчког правног система од тренутка када је у Јужној Кореји преузет амерички систем образовања правника. Рефератом „Прописи и стандарди ЕУ из области превођења и тумачења и њихова имплементација у Србији као држави изван ЕУ и држави у процесу стабилизације и придруживања“, долепотписани аутор овог чланка је последњим излагањем другог радног дана сумирао досадашње резултате домаћих напора на приближавању ЕУ.

Поводом 60 година од оснивања ФИТ-а, учесници скупа су, на крају првог радног дана, заједно посетили Парк пријатељства на Ушћу и сликали се код „Дрвета преводилаца“, које је засађено 1990. године за време 12. светског конгреса у Београду. Подршку овом значајном скупу који подстиче перцепцију Србије у међународним оквирима указало је Министарство правде и државне управе Републике Србије тако што је уприличило посету учесника скупа Врховном касационом суду. Упознавање страних делегација и стручњака, који годинама прате промене у системима управе, са реформама у Србији у периоду транзиције представља, несумњиво, велики допринос развоју домаћег правосудног система. Гала вечера у националном ресторану са одабраном

3 kaiserlich-königlicher orientalischer Sprechknabe

музиком заокружила је утиске са целокупне манифестације.

Након затварања скупа, ФИТ-ов Комитет за судске преводиоце одржао је у просторијама Удружења свој други редовни састанак у актуелном сазиву. Према дневном реду разматрана су, између осталог, питања одржавања наредног, 12. форума судских преводилаца, који би требало да се одржи у Јужној Америци. (ФИТ-ов Комитет за судске преводиоце објавиће извештај о београдском скупу у информативном билтену ФИТ „Translatio“.) Констатовано је, такође, да је у току прикупљање кратких описа делатности удружења чланица ФИТ-а и стања у области судског превођења у њиховим земљама. ФИТ-ов Комитет за судске преводиоце прати и рад на пројекту ДГТ⁴ сертификације преводилаца „TransCert“⁵.

Заседање 11. међународног форума ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце у временима међусобног зближавања и превазилажења језичких и других баријера пружио је прилику да се заједничке активности поново консолидују. Након последње сесије излагања на закључној седници донета је резолуција, којом се захтева од ФИТ-а Европе да испита могућности израде једне макроекономске студије у вези са квалитетом услуга превођења и тумачења и поступком поделе послова на основу регулативе ЕУ 966/2012 са акцентом на смањење друштвених и економских трошкова. Ова резолуција је ушла у протокол и пренета је Савету ФИТ-а као званичан став ФИТ-овог Комитета за судске преводиоце, а у међувремену је прослеђена и другим сталешким организацијама. Ову резолуцију требало би посматрати у светлу праћења рада на сертификацији преводилаца „TransCert“.

На годишњој скупштини ФИТ-а Европе у Ници потврђене су одлуке са претходне седнице Комитета ФИТ-а за судске тумаче у Београду, које се односе на питање сертификације преводилаца. Пошто су -- као чланови европског конзорцијума, на челу са Универзитетом у Бечу, као чланом Савеза за Европски мастер за превођење који руководи пројектом сертификације преводилаца⁶ -- у овај пројекат укључени ФИТ, одн. ФИТ за Европу и ЕУЛИТА, то је одлучено да се у предстојећем периоду предузму кораци ради усмеравању пројектних задатака. Извештај о напретку радова на пројекту може да се очекује идуће године на Годишњој скупштини ЕУЛИТЕ у Кракову, као и на Годишњој скупштини ФИТ-а августа 2014. у оквиру 20. светског конгреса ФИТ-а у Берлину. Уочи одржавања ових манифестација, ФИТ-ов Комитет за судске преводиоце биће у прилици да одржи своје редовне седнице, како би припремио одговарајуће одлуке.

Миодраг Вукчевић

4 European Commission's Directorate-General for Translation (DG Translation)

5 <http://www.transcert.eu>

6 European Master's in Translation Network, Annual Report 2011, стр. 12 и др. Приступ на: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/key_documents/emt_annual_report2011_en.pdf/ 28.12.2013/15:08